

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanih, in sicer: vsak torek, četrtek in sobota, zjutranje izdaje opoldne, večerno izdaje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilogami ter s „Kažipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h, ali gid. 6 60
 pol leta 6 „ 60 „ 3 30
 četrť leta 3 „ 40 „ 1 70

Posamične številke stanejo 10 vin.

Od 23. julija 1902. do preklica izhaja ob sredah in sobotah ob 11. uri popoldne.

Naročnino sprejema upravištvo v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

Oglašni in posilne se računajo po petih vrstah: če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr.; vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru. — Reklame in spisi v uredniškem delu 15 kr. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

SOČA

„Vse za omiko, svobodo in napredek!“ Dr. K. Lavrič.

Uredništvo
 se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. popoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravištvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorici. Dopolni naj se pošiljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamacija in druge reči, katere ne spadajo v dolokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravištvu.

„PRIMOREC“

Izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gid. 1 60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solaki ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Klerikalni separatizem in

„Zveza slovanskih časnikařev“.

II.

Na moj prvi članek pod tem zaglavjem je napisal „Slovenec“ odgovor, ki je od a do z le podla udriharija po moji osebi, in je doprinesel dokaz v polnem obsegu, da slovenski klerikalci nečesto upoštevati stremiljenj, ki so vodila slovanske tovarise vseh politiskih struj na dosedanje štiri shode v Pragi, Krakovu, Dubrovniku in Ljubljani.

Pod zastavo in pod okrilje naših dosedanjih in bodočih shodov in v „Zvezo slovanskih časnikařev“ spada le ono, kar nam je skupno, kar nas druži, in ne ono, kar nas razdvaja. Nismo sli in ne pojdemo na shode, da se bodedo ondi prepirali o načelnih nasprotjih, o tistih breznih, ki leže med nami v domovini. Kdor hoče pod okriljem „Zveze“ tirati politiko svoje stranke, ta bodisi ne umeje one volike naloge, katero smo si naložili na dosedanjih shodih, ali pa hoče takó lepa in idealna stremiljenja grdo izkoristiti v strankarske sebične namene. In to zadnje delajo naši klerikalci.

Na ljubljanskem shodu so se kazali navdušene za stanovsko organizacijo, za skupno društvo brez ozira na stranke. Po shodu so tudi še kazali dobro voljo, ali ustanovitev društva so zavlekli ter končno ustanovili neko društvo, ki ni časnikarsko, ni stanovsko, nima nič skupnega s stremiljenjem „Zveze“ in dosedanjih shodov, pač pa je agresivno politično, strankarsko, klerikalno društvo, ki napoveduje se bolj nestrpen, bolj organizovan boj vsemu, ker se ne pokori nacetom klerikalne stranke na Slovenskem. — Da je to res, sem dokazal v prvem članku s posnetkom iz „Slovenčevega“ poročila.

In kakošen je sledil odgovor v „Slovencu“. — Osebné udriharje, zmerjanje, obrekovanje, natolcevanje, laž, zasmehovanje, zavijanje dejstev, da bi me ponizali v očeh rojakov in drugih slovanskih znancev! Ali sem jaz kega imenoval, ali sem se dotaknil

le ene same osebe? Ne! — Eto brezobzirnost naših klerikalcev!

Tudi iz „Slovenčevega“ odgovora je jasno, da novo društvo ima pred seboj edino le bojno zastavo klerikalne stranke. Torej boj, in sicer pred vsem ves oni ostudni osebni boj proti tovarišem-časnikarjem naprednega, liberalnega mišljenja. In tako društvo hoče biti član „Zveze“?! — Nikdar! Dalec proč od „Zveze“ taki spori!!

„Slovenec“ opravičuje ustanovitev klerikalnega društva s pisavo „Slovenskega Naroda“ in „Soče“ Zato pobožni „sodelovavci“ klerikalnih listov ne morejo biti skupno v društvu z naprednimi časnikarji. — Naj si gospodje klerikalci nikar ne domišljujejo, da se naprednjakom toži po njihovi družbi, toda dobri stvari na ljubo so bili pripravljani, pollačiti v sebi vsako osebno nasprotstvo ter ustanoviti društvo, ki bi bilo vredno slovanske „Zveze“. Ako pa so veliki katoliki okoli „Slovenca“ tako strastni v osebnem sovraštvu, da odklanjajo celó dotiko v nevtralnem stanovskem društvu, sprejemam na znanje ta nov dokaz klerikalne nestrpnosti ter izjavljam, da ni jaz ni drugi moji tovariši ne bomo marali niti v „Zvezi“ družbe tako strupenih bojevilitih petelinov. — Ali bi ne bila „Zveza“ največja norost, ako bi „vezala“ med seboj le „bojne prapore“ raznih strank? Denimo, da bi ustanovili vsak svoje društvo: mladočeški, staročeški, realistiški, katoliški, agrarni, narodno-socialni, radikalni, pokrokovni itd. časnikarji po vzorcu slovenskih klerikalcev, kaj bi nastalo iz tega v „Zvezi“?! Ali si je mogoče misliti obstanek takega konglomerata?!

Pa še nekaj!

„Slovenec“ je povedal, da so se združili v društvo le „krščanski misleči sodelovavci naših listov“, t. j. društvo je strogo klerikalno. — Ali glejte čudol! Dočim dajejo naslov „katoliški“ vsakemu bralnemu, pevskemu, konsumnemu itd. društvu, so ga pa tu namenoma izpustili ter ustanovili . . . „jugoslovansko časnikarsko društvo“. In v tem naslovu je položena velika, tendenciozna laž! Ta naslov je le preračunjena sleparija za nesloven-

ske tovarise, ki naj bi si mislili, da se je šlo na jugu po namenih „Zveze“ društvo za Slovence, Hrvate in Srbe, dočim je res, da so nam klerikalci ukradli lepi splošni naslov ter hočejo pod njega okriljem in drzno zlorabeči vspehe dosedanjih shodov razviti še bolj nestrpen boj proti istim tovarišem drugačnega politiskega ali svetovnega naziranja. — Naj klerikalci krstijo v Ljubljani 22. t. m. rojeno dete z društvom „katoliških časnikarjev“ — in mirna Bosna! Ako pa bi imel pristop v „Zvezo“ take vrste klerikalni švindl, potem je bilo škoda truda, da smo jo ustanovili.

Nekatere lazi v „Slovencu“ zavrčim, ako se mi bo zdelo vredno, na drugem mestu. V Gorici, 30. aprila 1903.

A. Gabršček.

C. kr. višji gimnazij v Gorici.

Pred kratkim sta bila laška poslanca Antonelli in Vorzognassi pri naučnem ministru dr. Hartlu. Kakor čitamo v tukajšnjem laškem listu „Corriere Friulano“, je bil namen poseta pri ministru ta, da pospešita zgradbo novega gimnazijskega poslopja v Gorici. V pogovoru z njim sta izvedela, da vzrok na zakasnitvi, da se še ni moglo določiti, kedaj se prične z zgradbo novega poslopja za gimnazij, ne tiči na uradništvu naučnega ministerstva, marveč na deželnem šolskem svetu v Trstu, ki še sedaj ni predložil svojega zahtevanega izveštja o kraju za poslopje in o potrošku. Ker se ne ve, kedaj pride parlament do tega, da potrdi budget ali ga sploh ne, ni skoro upanja, da bi se moglo začeti že letos graditi novo gimnazijsko poslopje. Laška poslanca sta na to prigovarjala ministru, naj bi ustanovil nižji gimnazij ali v Gradišču ob Soči ali v Červinjanu, na kar pa je odgovoril, da ni sredstev za tak gimnazij in tudi ni v interesu višjega gimnazija v Gorici, da bi se ustanavljal nižji še v Furlaniji. Poslanca sta mu na to priporočila, naj napravi na

obstoječem višjem gimnaziju v Gorici v spodnjih štirih razredih paralelke, v katerih se bo podučevalo v deželnih jezikih, v zgornjih štirih razredih pa naj bo nemščina učni jezik. Poslanca sta dobila iz ministrovih besed utis, da bi bil naklonjen tej nujni priporočitvi, in jeden izmed njih pravi v dopisu z Dunaja v omenjenem laškem listu, da ako je deželni oblasti in občinam duševni razvitek mladine Goriškega pri srečju, naj se pobrigajo, da dosežejo vsaj to, da se bo vršil pouk na gimnaziju vsaj deloma v deželnih jezikih.

To je prav za jimivo, zato smo podali tu našim čitateljem posnetek iz razgovora omenjenih dveh laških poslancev z naučnim ministrom; zanimivo je pred vsem dejstvo, da se kažejo znamenja, po katerih bi utegnili priti v doglednem času (?) do tega, da dobimo vsaj v spodnjih razredih gimnazija za našo mladino poduk v matorinščini, to je slovenske in laške paralelke. To je gotovo, da se storijo še primerni koraki od strani cele dežele, da se nemški gimnazij v Gorici preustroji tako, da bo res odgovarjal svojemu namenu, to je poduku slovenske in laške mladine, kateri ima biti namenjen. Ti koraki pa bodo stremili za tem, da pridemo z naše strani do čistega slovenskega višjega gimnazija, kakor se gotovo slično tudi Lahi potegnejo za to, da dobijo svoj laški višji gimnazij. Ako pa se uvedejo paralelke z deželnicima kot učnima jezikoma, bo smatrati to le kot prvi korak k preobratu na pravo pedagogičsko polje, kateremu pa mora slediti še drug glavnejši korak za ustanovitev slovenskega in gotovo tudi laškega višjega gimnazija.

Nam se zdi, da ako ostanejo Lahi na tej poti, na kateri smo srečali poslanca A. in V., namreč kar se tiče jezikovnega poduka na višjem gimnaziju v Gorici, moremo priti morda res do zaželjenih vspehov, seve, ako tudi v naučnem ministerstvu ne zaveje odkod kaka druga sapr.

Križarji.

Zgodovinski roman v štirih delih.

Poljski spisal H. Sienkiewicz. — Posl. Podravski. (Dalje.)

»Ali kaj je rekel na to Matija?«
 »Matija mi je rekel na to drugega dné: Ako je tako, pa jo utegnemo morda še najti, toda jaz moram pohiteti za Zbiškor: da ga Križarji ne prekanijo s pomočjo Jurandove hčerke, kakor so bili prekanili Juranda. Porečejo mu, da mu jo dajo, ako sam pride po njo, potem pa se stari Siegfried maščuje za Rotgiera, in sicer maščuje tako, kakor se še ni videlo maščevati človeško oko.«
 »To je res!« zakliče prestrašena Jagjenka. »Prav ima, ako je radi tega tako hitel.«
 Čez nekaj časa pa se obrne h Glavaču ter doda:
 »Samo v tem se je zmotil, da je vas poslal semkaj. Čemu naj čuvate naju tu v Spihovem? Tu naju obrani stari Tolim, vi pa bi mogli ondi Zbišku pomagati, ker ste močni in pametni.«
 »A kdo vaju v slučaju potrebe pospremi v Zgorlice?«
 »V slučaju potrebe pridete vi poprej semkaj. Ako ima poročilo kdo drugi prinesiti, pa je lahko vi prinesete in naju potem pospremite v Zgorlice.«
 Čeh jej poljubi roko ter jo vpraša z ganjenim glasom:

»Ali pa tudi ostanete dotlej tukaj?«
 »Bog čuva sirote. Ostanem.«
 »Ali vam ne bo dolgčas? Kaj boste tukaj delali?«
 »Prositi hočem Boga, naj vrne Zbišku srečo in vas vse ohrani zdrave.«
 Po teh besedah se spusti v jok.
 A oroženosec poklekne znovič pred njo.
 »Vi ste zares taka,« reče, »kakor so angelji v nebesih . . .«

XIV.

Jagjenka si otare solze ter gre s Čehom k Jurandu, da mu naznani to novico. Našla ga je v veliki sobi. Sedel je z duhovnikom Kalebom v družbi Setjevovne in starega Tolima. Udomačena volkulja mu je ležala pri nogah. Grajski cerkovnik, ki je bil ob enem tudi pevec, je pel ter brenkal na pljunke o nekem davnem Jurandovem boju s Križarji, in oni, podprši si glave z rokami, so ga poslušali zamišljeni in otožni.
 Po sobi se je razlivala mesečna svetloba. Po soparnem dnevu je nastal tih, jako topel večer. Okna so bila odprta in v mesečni svetlobi je bilo moči videti hrošče, ki so gomazeli po tleh, in katerih je bilo na obeh lipah vse polno. Na gorišču je še gorelo nekoliko polen, nad katerimi je mlad hlapec grel medico, pomešano z vinom in duhtečimi koreninami.
 »Pevec in ob enem služabnik duhovnika Kaleba je prav pričel novo pesem o srečnem srečanju . . .«
 »Jezdi Jurand, jezdi na iskrem konjiču . . . ko je vstopila Jagjenka in rekla:
 »Hvaljen bodi Jezus Kristus!«
 »Na veke vekov!« jej odvrne duhovnik Kaleb.

Jurand je sedel na klopi z naslonjačem ter se opiral ob naslonjač; ko je pa zaslišal njen glas, se je takoj obrnil k njej ter jo jel pozdravljati s svojo kakor mleko belo glavo.
 »Dospel je Zbiškov oroženosec iz Sčitnega,« se oglasi deklica in prinesel je novice od duhovnika. Matija se več ne vrne semkaj, ker se je napotil h knezu Vitoldu.«
 »Kako, da se ne vrne?« zakliče duhovnik Kaleb.
 In ona jame pripovedovati vse, kar je bila izvedela od Čeha o Siegfriedu, kako se je maščeval za Rotgierovo smrt, o Danuši, kako jo je hotel stari komtur zanesti Rotgieru, da bi ta izpil nedolžno njeno kri, in o tem, kako jo je rabelj iznenadoma ubranil. Ni zatajila niti tega, da se nadja Matija, da v družbi z Zbiškom najde Danuško, jo reši in pripelje v Spihov. Radi tega je šel skoro sam za Zbiškom ter njim naročil, naj ostanejo v Spihovem.
 In glas jej je strepetal na koncu kakor od tuge in bolečine, in ko je končala, je nastala v sobi tišina. Samo v lipi na dvorišču se je razlegalo slavčovo petje ter napolnjevalo skozi odprto okno vso sobo. Oči vseh navzočih so se obrnile v Juranda, ki je sedel s pobešeno glavo ter ni dal od sebe niti najmanjšega znamenja življenja.
 »Ali čujte?« ga vpraša končno duhovnik Kaleb. On pa še višje dvigne glavo, vzdigne kvišku levo roko ter pokaže s prstom v nebo.
 Mesečna svetloba mu je padala naravnost na lice, na bele lase in na izkoptane oči in z obraza se mu je bralo toliko mučeništva in ob enem toliko neizmerne

Kar se tiče goriških Slovencev, je gotovo, da ne store na tem šolskem polju nikake reči proti Lahom, vprašanje je le, ako ostanejo ti slednji pametni ter ne bodo delali umetnih ovir, vsled katerih bi ne imeli še nadalje mi nič, pa tudi oni ne tega, kar tiče njihovi mladini že po najprimitivnejših pojmih o pedagogiki. Grešili bi nad svojo mladino, ako bi vtikali v to pereče šolsko vprašanje neumestnosti takega ali takega značaja, in škodovali bi celi deželi. Mi smo tega mnenja, da se dá gimnazijsko vprašanje v Gorici rešiti brez vika in krika in brez širšega razpravljanja, ako se ostane na naravni poti ter se ne krene na umetne steze, ki ne vedejo nikamor.

Vsakdo, kdor ima srce za našo mladino in za blagor dežele, je prepričan, kako nujno je potrebno, da se uredi jezikovni poduk na našem gimnaziju tako, da bo odgovarjal, če tudi iz početka le deloma, naši mladini, zato je pričakovati tudi, da se ne stavijo od nikake strani ovire v tem pogledu, marveč da se zavzame za to vprašanje skupno cela dežela. Ako se to zgodi, potem izgine počasi iz naše dežele jedna onih velikih neverjetnostij, ki nas tiščijo in davijo....

Dopisi.

iz Starega sela. — (Odgovor g. učitelju J. Ivančiču v Kredi na dopis v „Primorskem Listu“.) Nismo se nadejali, da se predrzne gosp. učitelj na naš tako resničen dopis ugovarjati. Naredil je izjavo proti dopisu iz Staregasela, v kateri ni prav nič resnice.

Poslal je g. učitelj dva starašini po vasi popraševati ljudi po hišah, ali je kaj govoril g. učitelj čez bralno društvo. Res je, da nobeden prašanih ni rekel, da je g. učitelj govoril čez bralno društvo, saj ni tudi nobeden navezan pod smrtnim grehom izjaviti njima, ali ve kaj o tem ali ne. Res pa ni, da sta prašala po vseh hišah. Ali sta prašala n. pr. pri št. 29., pri št. 51., pri št. 45., pri št. 5? Nista vprašala, kjer se je govorilo, tam je g. učitelj prečital pravila, tam se je prijel za lase itd., kakor govori dopis v „Soci“ in „Primorcu“, in to je vse trosila po vasi zupanova žena Mica, zato imamo priče mnogo.

Mi vprašamo gosp. učitelja, ali govori dopis v „Soci“ in „Primorcu“, da je on trosil vest po vasi? Ali ni tam rečeno, da je trosila ono vest tercijska, katero je on nahujskal, in ta tercijska je znana Mica? G. učitelj, ali ni tako, kaj ne?!

Mi častitamo podžupanu Kovaču in njegovemu pajdašu na takem napredku, da sta nosila april po Staremselu prav po starem kopitu. —

G. učitelju pa smo prav hvaležni, da vodi tako lepo za nos naša dva starašini.

Dalje pravi dopisnik, da taki so dopisi iz Kreda, Staregasela ali iz Borjane, v katerih se javno blati odlične člane občine. Njegovi odlični člani Kredske občine pa so duhovni in nji podrepniki.

Seveda dopisi iz napredne stranke so g. učitelju vsi lažnivi. Mi zahtevamo dokazov. Brez dokazov se lahko govori: to je laž! Vsak količnik umen človek, kateri Vas pozna, razvidi, kako da prav pridno posnemate lažnjivega Kljukca v dopisih. Pravite celo, da ste prijatelj bralnim društvom! Pa kakšnim, to je vprašanje.

Čudno se nam zdi, da Janez na koncu svojega dopisa ni postavil se teh besed: Kdor ne veruje mojemu dopisu, ne bode zveličan. — Janezu je bilo pa tudi primanj-kalo gradiva v njegovem dopisu, zato je moral pogrevati dve leti stare reči.

iz Breginja. Kakor je že znano, izročena je paša tukajšnjih vernih in nevernih ovčic g. Vuku hudega imena! Razumljivo je, da so se te ovčice zbale, ko so izvedele, kedo jim je določen za pastirja, ter so tudi (zupanstvo, po prizadevanju nekotnih, o katerih najmanj sumi) poslale k pok. višjemu pastirju v Gorici deputacijo, koja naj izprosi drugega pastirja. Tudi samemu gosp. Vuku so pisale miho prošnjo, naj se jih usmili ter ne hodi k njim — a vse zaman!

Prisel je k nam ter pričel pasti izročeno mu čredo. S strahom so pričakovale ovčice, posebno one „garjeve ovčice“, kaj bode z njimi. In teh garjevih ovčic, katerim pravijo včasih tudi naprednjaki ali pa liberalci, framasoni itd., je pri nas mnogo. Sicer niso res tako hude, da bi se mislilo, da imajo za kosilo najraje dva mlada kaplana, za večerjo pa pol pečenega fajmoštra — in prav radi tega tak strah. A glejte! — strah je bil neopravičen. Prav zadovoljni smo s preč. gospodom Hilarijem Vukom. Res je, da včasih na prižnici ne govori pretiho, a to gotovo le radi tega, da bi ga čule tudi one ovčice, ki so morda zunaj cerkve. V šoli n. pr. nikdar ne raztrga ovitka, če ima otrok slučajno zavito knjigo v „Sočo“ ali „Primorca“. Pri spovedi nikdar ne sili malih otrok, naj ti staršem povedo, katere liste treba opustiti („Sočo“, „Primorca“) in katere naročiti („Prim. List“). Vsega tega ne dela samo radi tega, da bi otroci ne postali radovedni, kaj pač tiče v teh grešnih listih. On se tudi nikdar ne skuša maščevati, ako n. pr. vabi kako lepše dekle (ima dober okus) k sebi za kuharico, a ga to noče uslišati itd.

Naj zadostuje! Iz navedenega (in še navedenega) je razvidno, da ni bilo prav, da so se ga ovčice branile; zato mu pa sedaj kličejo v zadoščenje: Bog ga živi do smrti!

Domače in razne novice.

„Pevsko in glasbeno društvo“ vabi zadnjič gg. pevce k skupnim vajah za veliki koncert dne 16. maja v dvorani hotela „Cen-

tral“. Skupne vaje za moški zbor se vrše vsaki torek, sredo in četrtek, za mešan zbor vsak petek ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih. Pevci, ki se skupnih vaj ne udeležijo, ne nastopijo pri koncertu. Vaje z vojaškim orkestrom se bodo vršile v dvorani hotel „Central“, o čemur se gg. pevci obvestijo posebej.

Porotne obravnave v Gorici prično dne 23. junija t. l. ob 9. uri dop. Predsednikom je izbran dvorni svetnik vit. Defacis, njegovima namestnikoma pa svetnika Ervin Schmarda in Rihard Zörrer.

Občni zbor „Trgovsko-obrtne zadruga“ je bil v nedeljo. Zastopanih je bilo 396 deležev in je bil zbor torej sklepčen.

Glavna točke je bila: poročilo o poslovanju v prvem petletju in o računih za l. 1902. Ker smo o vsem tem že obsirno porotali ter priobčili tudi račune prometa, zgube in dobička ter bilanco, zato lahko danes povemo le toliko, da so bili vsi računi soglasno in s pohvalo odobreni.

Iz tekočega računa je zbor dovolil te-le podpore: Podpornemu društvu za slovenske visokošolce v Pragi 100 K, družbi sv. C. in M. 100 K, Pevskemu in glasbenemu društvu 1000 K, Narodnemu skladu 1500 K. — Zadnjo podporo (predlagano po načelstvu s 1000 K) je zbor povisal za 500 K z ozirom na to, ker prihajajo prošnje posebno od strani domače učeče se mladeži, kateri naj s svojim denarjem pomagamo sami po svoji previdnosti.

Ves čisti dobiček I. odseka je šel v rezervni zalog in je naložen kot hranilna vloga.

S tem je bil občni zbor dovršen.

Obravnava proti biljenskemur kuratu Rojcu radi tega, ker je oklofutal mladeniča S., se je vršila večeraj ob 11. uri. Udarjenega fanta je zastopal dr. Egger, kurata pa dr. Franko. Mi smo poslali k tej obravnavi poročevalca. Sodnik g. Covacig ga je vprašal, kaj da hoče pri obravnavi, in ko mu je povedal, čemu je prisel, je vprašal trikrat obtoženega kurata, ali hoče tajno ali javno obravnavo. Izrekel se je za tajno, čemur je pritrdil dr. Egger. Ali namesto obravnave je prišlo do poravnave, in sicer tako, da mora plačati vse nastale troške kurat, ker je res, da je fanta udaril. S. mu je odpustil, ker je predober človek. Povrnil je slabo z dobrim ter dal vzgled kuratu, da naj se poboljša. V sodni dvorani je tudi slišal kurat, da se mora z otroki drugače postopati, sploh je bil ves prizor velika moralna zaušnica kuratu Rojcu, ki se je kazal tudi jako zmedenega. In ta človek je imel predrznost zateči se k § 19. ter pod zaščito istega javno lagati! O tem pa bomo še govorili.

O poštenem časnikarstvu, o vzgoji ljudstva in o okrepljenju narodove energije. — Gospodje okoli „Slovenca“ so v svoji notranjstveni prepričani, da so storili z ustanovitvijo društva „krščansko-mislečih“

časnikarjev nekaj, kar ni prav, zlasti ne z onega stališča, katero več in manj posvečeni „katoliški“ žurnalisti v teoriji tako radi razlagajo, namreč s stališča združevanja in edinstva, po katerem pa se v praksi dosledno nočejo nikdar ravnati. Da bi pa malce zakrili svojo krivdo, so pričeli proti gosp. Gabrščeku zopet z onim ostudnim udrihanjem, v katerem so mojstri, in katerega se poslužujejo vselej takrat, kadar ne morejo stvarno razpravljati o kaki reči; treba je kako ziniti, stvarno ne gre, ker so grešili, pa sežejo po loparju, in potem lop po ledjih naprednjaka. Pri takem delu se delajo po navadi tudi lepe in nedolžne in strašno so pošteni, uneti za ljudstvo in za sveto narodno stvar. Zato se nismo prav nič čudili, ko smo v oni polemiki prišli tudi do stavka, da bodo ti „krščansko-misleči“ skušali po svojem časnikarskem društvu služiti poštenemu časnikarstvu, kateremu mora biti namen vzgoja ljudstva in okrepljenje narodove energije. To se čuje tako, kakor da bi se hoteli „katoliški“ listi poboljšati. Velika predrznost bi bila, ako bi bili rekli, da z e služijo poštenemu časnikarstvu, da je temu namen vzgoja ljudstva in okrepljenje narodove energije — ko je vendar jasno ko beli dan, da je hodilo in hodi „krščansko misleče“ časnikarstvo doslej prav po nasprotnih polih. Saj to vendar ni pošteno, ako se krade čast in ugled svojemu bližnjemu tako sistematično in tako dosledno, kakor to delajo tam okoli ljubljanskega Senklavža ali pa v našem „Šol. domu“. Obsodbe, katere je doživel „Slovenec“ doslej radi častikraje in podlih podtikanj, vendar ne kažejo, da hodi po potih poštenega časnikarstva. In razne obravnave v Ljubljani in v Gorici so pokazale to „katoliško“ časnikarstvo tekem zadnjih let v jako čudni ali resnični luči, in sodba o poštenosti tega časnikarstva je bila pri vseh razsodnih ljudeh le edna! — To „katoliško“ časnikarstvo ne pozna nikake lojalnosti. Ako stori komu krivico, je nikdar ne prekliče, da, razni politiki nunci se zatekajo prav pridno celo k SS., da morejo pod njihovo zaščito dalje — lagati. Ali je vse to pošteno? Dalo bi se pisati o tem še cele članke — ali bodi dovolj, ker sedaj pravijo, da se bodo skušali poboljšati!! Hinavci!

Tudi vzgajati hočejo ljudstvo! No, doslej so tudi vzgajali, in vzgajali so nekaj lopovov, krivoprisežnikov, brezračunjezev. Oni vzgajajo ljudstvo tako, da mu odvzemajo vsako moralno podlago, da potem izprijeno tim lažje služi farovžu. Ljudstvo vzgajajo s hvalisanjem pol. nunciev in z obrekovanjem naprednjakov ter s hujskanjem proti njim. Le poglejte n. pr. „katoliško vzgojene“ Gocane, katerih „katoliški vzgojitelj“ je bil tako „katoliški“, da so ga morali „časno internirati“ (kakor pravi naš prijatelj Marko iz Branice), da se mu ohladi nekoliko tisto „ka-

(Dalje v prilogi.)

udanosti v voljo božjo, da se je vsem zdelo, da vidijo zgolj njegovo dušo, rešeno telesnih verig, ki se je že povsem ločila od pozemeljskega življenja, od katerega ničesar več ne pričakuje in ničesar ne zahteva.

Nastala je znovič tišina in znovič se je začelo slavčkovovo petje, ki se je razlegalo po dvorišču in po sobi.

Jagjenke pa se je polastila nakrat neizmerna žalost in neka detinska ljubezen do tega nesrečnega starca. Ker ni mogla premagati svojih občutkov, priskoči k njemu, ga prime za roko ter jo jame omivati s solzami.

„Tudi jaz sem sirota!“ zakliče iz dna svojega užaljenega srca. „Jaz nisem mladenič, marveč sem Jagjenka iz Zgorelic. Matija me je vzal s seboj, hoté me ubraniti zlobnih ljudi, toda sedaj ostanem pri vas, dokler se on ne povrne.“

Jurand se temu ni začudil, kakor bi bil že vedel, da je ona deklica, marveč jo je dvignil in si jo pritiskal na prsi; Jagjenka je neprestano poljubljala njegovo roko ter nadaljevala s pretrganim glasom:

„Ostanem pri vas... dokler se Danuška ne vrne... Potem pojdem v Zgorelice... Bog čuva sirote... Nemei so mi ubili očeta, toda vaša ljubljena hčerka živi in se vrne k vam. Daj to, milostljivi Bog! Daj to Mati najsvetejša!“

Duhovnik Kaleb nakrat poklekne ter spregovori resno:

„Kyrie elejson!“

„Kriste elejson!“ odvrneta ob enem Čeh in Tolim.

Vsi pokleknejo, ker so razumeli, da so to litanije, katere se ne molijo le ob smrtni uri, marveč tudi za rešitev sorodnih in dragih oseb iz smrtne nevarnosti. Pokleknila je tudi Jagjenka, a tudi Jurand se zgrudi poleg nje na kolena ter globoko pobesi glavo.

In vsi so jeli moliti:

„Kyrie elejson! Kriste elejson! Oče nebeški, usmili se nas! Sin, odrešenik sveta, večni Bog, usmili se nas!“

In človeški glasovi ter proseči kliči: „Usmili se nas...“ so se pomešali s slavčkovim petjem.

A udomačena volkulja je nakrat vstala s svojega ležišča, se približala k odprtemu oknu in pospevši se na zadnje noge, jela potihoma žalostno tuliti.

Dasi je Čeh Glavač oboževal Jagjenko, dasi ga je njegovo srce vleklo čimdalje bolj do lepe gospodičine Setjehovne, vendar je mlada in hrabra njegova duša najpoprej koprnela po boju. Na Matijčovo povelje se je kajpada vrnil v Spihov, ker je bil v njegovi službi in ker mu je bila jako prijetna misel, da bo stražnik obeh gospodičen; ko pa mu je Jagjenka rekla, kar je bilo tudi res, da jima v Spihovu ne grozi nobena nevarnost in da njegova dolžnost je: biti pri Zbišku, je kaj rad pritrdil njenim besedam. Matija ni bil njegov neposredni poveljnik, vsled česar mu je bilo lahko opravičiti se pred njim radi tega, da ni ostal v Spihovem, marveč da se je ravnal po povelju svoje zapovednice, ki mu je naročila odriniti k Zbišku.

Jagjenka pa je to storila v mislih, da tako gibčen in močan mladenič lahko priskoči na pomoč Zbišku ter ga reši iz marsikatero nezgode. To je on tudi dokazal na onem knežjem lovu, na katerem bi bil Zbišek v boju z divjim zubrom skoro prišel ob življenje. Tem lože mu je mogel pomagati v vojni, zlasti taki, kakršna je razgrajala na žmudski meji. Glavač se je torej toliko žuril na bojno polje, da jej je takoj, ko sta se vrnila od Juranda, objel noge in dejal:

„Jaz se hočem takoj pokoriti volji vaše milosti ter vas še prosim pred odhodom za dobro besedo.“

„Kaj govoriš?“ vpraša Jagjenka. „Ali hočeš že danes oditi?“

„Ne, marveč jutri zarano, da si konji po noči nekoliko počijejo. Do Žmudske je daleč.“

„Le urno hodi, saj Matijca še lahko doideš.“

„To ne bo tako lahko. Stari gospod ne pozna nikakega truda ter je nekoliko dnij pred menoj odšel na pot. Vrhu tega potuje on čez Prusijo, da si s tem prikrajša pot, med tem ko moram jaz potovati čez pusto krajino. Gospod ima pismo od Lichtensteina, katero mu zagotavlja prosto pot, med tem ko morem jaz kazati samo to-le in si s tem delati tir.“

Po teh besedah položi roko na držaj svojega meča, ki mu je visel ob bok. Jagjenka, vidé to, je zaklcala:

„Le oprezen bodi! Ker že greš, je treba, da tudi dospeš tjakaj in da ne obtičiš v kaki križarski ječi. Pa tudi v puščavi pazi dobro, kajti ondí se klatijo sedaj razni škrtelji, katerim se je uklanjal ondotni narod, dokler se ni poprijel krščanske vere. Spominjam se, kaj sta pripovedovala o tem Matija in Zbišek v Zgorelicah.“

„Spominjam se, toda ne bojim se ničesar, ker so to reveži, ne pa kumiri, ki nimajo nikake moči. Vedel si bom pomagati tudi nasproti njim kakor nasproti Nemeem, da se le vojna do dobrega vname.“

„Kaj, ali se morda še ni vnela? Povej, kaj si slišal o njej med Nemei?“

Glavač je naježil obrvi, pomislil nekoliko, končno pa je dejal:

„Vnela se je in se ni vnela. Mi smo marljivo povpraševali po vsem, zlasti Matija, ki je zvit ter zna prekaniti vsakega Nemea. Dela se, kakor bi povpraševal po nečem drugem, kar hoče izvedeti; z nobeno besedo se ne izda, ali izvleče iz človeka vsako novico

tolisko vzgojevanje*. In tisto „dobro ljudstvo“, katero vzgojujejo oni, je tako dobro, da prave od samih „dobrot“, ako pojde tako naprej, v najnemoralnejše življenje, seveda pa udano farovžu, v katerem sedi politikujoči nunc; tu izprijeno, ali tam gori na nebeskih visavah pa bo sedelo to „dobro“ ljudstvo v prvih vrstah ter gledalo Boga od obličja do obličja... Sleparki in zapeljivci ljudstva!

Govorijo tudi o narodovi energiji. Ta energija naj bi se kazala, kakor mislijo sami zase, v tem, da je ljudstvo energično, kadar se treba postaviti za farovž in za tisto nikdar sito bisago. Fanatizirati hočejo ljudstvo in je fanatizujejo, potem pa govorijo, da je energično! Kdor pa bi mislil, da je umeti pod narodovo energijo kako energijo v pravem narodnem smislu, ta bi se jako varal! Klerikalci so brezdomovinci in brez narodnega čuta, oni služijo le — Rimu! Cesar se niso znali v tem pogledu, jih je naučil ranjki kardinal Missia, kateremu so bile naše narodne težnje utopije in narodnost — malikovalstvo. — O narodnosti govorijo „krščansko misleči“ le takrat, kadar jim kaže, le teoretično, v praksi pa delajo tako, kakor v Koroski, katero so narodno že skoro pokopali. — Tako je s temi poštenjakoviči, tako vzgajajo ljudstvo in tako okrepljajo narodno energijo! In kaj bi se le bilo, ako bi ne stalo nasproti temu zlu napredno časopisje?! Tu se pač jasno vidi potreba našega časopisa, katero mora hoditi naprej po začetni poti v vednem odkritem boju proti poštenjakovičem in ljudskim vzgojevateljem v „katoliškem“ taboru!

Proslava 1. maja. — Delavci so praznovali včeraj svoj delavski praznik. Ob 9. dop. so se zbrali pri sedežu društva soc. dem. v ulici sv. Ivana ter od tam odkorakali, z godbo na čelu, čez Koren, Gosposko ulico, Travniki itd. do hotela Central, kjer je bil v veliki dvorani naznanjeni shod. — Spredej je vozilo 12 kolesarjev z okrašenimi kolesi, na to godba 18 moških, za njimi pa delavstvo v 117 vrstah, spredaj po 5 pozneje po 4 osebe, vsaki peli vrsti pa je korakal na desni po jeden reditelj, vseh 585 oseb. Godba je svirala delavsko himno; delavci so nosili rdeče nageljne. Ob strani vrst so korakali reditelji. Sprevod se je vstavil v hotelu „Central“, kjer sta govorila Zei in Kopač. Po poti se ni zgodilo nič nevsedečnega, bilo pa je povsodi premnogo občinstva po ulicah in na oknih.

Red je bil ves čas uzoren, kar je v čast delavstvu in njegova voditeljem. Veselica v Velodromu se je obnesla povoljno ob obliki udeležbi delavstva. Vladal je povsodi mir in red.

Župnik Perinčič — žrtev celibata. Kdo ne pozna njegove preteklosti v Soči in Pliskovici? — Ker nismo marali skandalov, smo poslali iz uredništva obsirneje poročilo o Perinčiču nadškofu. Takrat so ga prestavili v Pliskovico, kjer je — nadaljeval tako, kakor je slikala „Soča“. Priložilo je tako daleč, da je bil že na pragu zapora radi — po-

silstva. Ali konec je bil ta, da je moral zapustiti službo v Pliskovici. Od tedaj je pohajal po Gorici in tu Bogu in ljudem čas kradel — ter pomagal uganjati klerikalno politiko. Kamor je prišel, v kavarne in gostilne (nalašč v več njih, saj je imel 24 ur prostih na dan), je zahteval „Prim. List“ in „Gorico“; vedno je imel „sv. vero“ in „krščanstvo“ v ustih.

V naše uredništvo je došlo že lani sporočilo iz hiše, kjer je bival, o bakanalnih orgijah, katere je uganjal v družbi mladega dekleta. Po cele večere sta plesala in se podala po soban v kostumu Adama in Eve pred grešnim grizljajem prepovedanega jablka. — Mi smo molčali. Kar je počenjal med stiri stenami, nas ni brigalo.

Od včeraj pa je Gorica polna novega skandala, kateri je prvi objavil „Gazzettino“ in se bavi z njim državno pravdnistvo. Ni izključeno, da ne bo župnik Perinčič še danes pod ključem. — Reč je ta-le:

Perinčičeva kuharica, prav fletno dekle, se ima poročiti. Za sv. zakonski stan se je izborno izsolala pri Perinčiču. Ali predno zapusti svojega učitelja, sta se domenila, da mu dekle preskrbi v redno naslednico. Došlo je v hišo 17-letno dekle, čvrsto, sveže, polno življenja.

„Gazzettino“ je dejal, da je Perinčič posilil to dekle v njeni spalnici, kamor je zahajal vsak večer; ker se ni udala sladkim besedam, je rabil silo. — Druga verzija pravi, da Perinčič in že izsolana nevesta sta v Adam-Evinem kostumu plesala in se prekucovala, a dekle da ni maralo kostuma prvih starišev. Zato sta oba, ko je Perinčič bil najbolj divji, planila na njo, in nevesta je pomagala tiseči dekle v primerni poziciji, da je Perinčič lahko izvršil zločin. — Tako je prišlo po dekletu na dan in je bila podana ovadba od tretjih oseb, menda od matere same.

Tretja verzija pa pravi: Dekle je že več časa v hiši in... vsi trije so sporazumno uganjali reči, katerih ni mogoče popisati. Vsak večer so bili vsi trje v Adam-Evinem kostumu, tako igrali — tombolo, plesali, pili... itd. Da dekle, trdi ta tretja govorica, ne priznava svoje proste volje, marveč da se slika kot žrtev, je navadna prikazen v podobnih slučajih.

Katero je resnično, dožene preiskava.

Kaj smo pisali v „Soči“ svoječasno?! Proglasali so nas za obrekovalce duhovskega stanu! Zdaj pa imajo skandal, kateremu ni kmalu para! — Ali ni bilo mogoče tega zla zabraniti? Pač čudne razmere v katoliški cerkvi!

Kmetijski shod. — Prihodnjo nedeljo, dne 3. t. m., ob 3^{1/2} pop. vršil se bode kmetijski shod v Podsobotinu, naslednjo nedeljo dne 10. t. m. pa v Komnu. Na prvem shodu govoril bode potovalni učitelj za kmetijstvo g. Ant. Štrekelj o briskem kletarstvu, na drugem pa o predmetu: „Glavni pogreški v kraskem gospodarstvu“.

kakor ribo na trnku iz vode. Ako me hočete potrpežljivo poslušati, pa vam povem vse. Knez Vitold, v nameri iti nad Tatarje in hoté ineti od nemške strani mir, je odstopil pred nekoliko leti Nemcem Žmudsko. Nastalo je med njimi prijateljstvo in sloga. Dovolil jim je staviti gradove, da, še celo sam jim je pomagal. Shajala sta se z velikim mojstrom v nekem ostrogu, kjer so dobro jedli in pili ter si zatrjevali vzajemno ljubezen. Niti lov v ondotnih gozdih ni bil zabranjen Križarjem, in ko so se uprli revni Žmudci križarskemu gospodarstvu, je pomagal knez Vitold Nemcem ter jim poslal na pomoč svoje vojske, kar so mu zamerili po vsej Litvi, češ, da ugonablja lastno kri. Vse to nam je pripovedoval mestni podpoveljnik v Sčitnem ter hvalil križarsko vladno na Žmudskem, rekoč, da so poslali Križarji tjakaj svoje duhovnike, ki bi jih imeli krstiti, in da so jim Križarji ob času glada doposlali živeža. Mogoče je tudi, da so ga jim poslali, kajti veliki mojster, ki se bolj boji Boga od drugih, jim je to zapovedal; za to pa so jim odnašali otroke v Prusijo, žene pa so onečasovali v navzočnosti njih mož in bratov, in kdor se je temu upiral, so ga obesili — no, in radi tega je nastala sedaj vojna.*

Pa knez Vitold?

Knez je tem žmudskim krivicam dolgo zapiral oči ter ljubil Križarje. Ni še temu davno, kar je kneginja, njegova žena, odšla v Prusijo, v mesto Marburg v posete, in ondí so jo sprejeli kakor samo poljsko kraljico. Ne, temu še ni dolgo. Ondí so jo obsuli z darovi; koliko pa je bilo bojnih iger, gostij in drugih gledaliških predstav, tega nihče ne bi sešel. Ljudje so si mislili, da bo ta ljubezen med njimi in Križarji trajala na veke, kar se je v njem iznenadoma spremenilo srce.

*Iz tega razvidim, da je res, kar sta mi večkrat

pripovedovala pokojni oče in Matija, da se v njem pogostoma spremeni srce.

Proti krepostnim ljudem nikdar ne, toda proti Križarjem pogostoma, a to pa radi tega, ker tudi oni nikdar ne ostanejo mož-beseda. Oni so zahtevali od njega, naj jim izroči ubežnike, toda on jim je dejal, da jim je pripravljen izročiti kmote, ali nikakor ne svobodnih ljudij, češ, da svobodni ljudje morejo živeti povsod, kjer se jim poljubi. Na to so se oni jeli pričkatí, pošiljati pisma s pritožbami ter si groziti nasprotno. Ko so Žmudci to slišali, so se nemudoma lotili Nemcev. Posadke so jim pobili, gradove razdri, ter sedaj vdró semtertje celo v Prusijo, ker jim knez Vitold tega ne zabranjuje, marveč se nemškim konjurjem smeji ter Žmudcem skrivaj pošilja pomoč.

Razumem, odvrne Jagjenka. *Vendar ako jim le tajno pomaga, to še ni vojna.*

Vojna je že z Žmudci ter ob enem tudi s samim Vitoldom. Nemci vro skupaj od vseh strani, da branijo obmejne gradove, in radi bi z veliko silo udarili na Žmudsko, toda sedaj ne morejo stóiti nič drugega, nego čakati, kajti ondí je močvirnat kraj, v katerem se nemški vitezi ne morejo bojevati. Kjer Žmudci dero, ondí obtiči Nemeč, radi tega pa je zima prijateljica Nemcu. Brž ko nastane mraz, odrine tjakaj vsa nemška moč, knez Vitold pa pojde Žmudcem na pomoč, to pa z dovoljenjem poljskega kralja, kajti ta je najvišji vladar nad velikim knezom in nad vso Litvo.

Torej nastane morda vojna celo s kraljem?

Ljudje pravijo to, in sicer tako med Nemci, kakor pri nas. Križarji že sedaj iščejo pomoči na vseh dvorih in čapkó jim goré na lobanjah, kakor navadno na zločincih, kajti s kraljevo močjo se ni šaliti, in vsi poljski vitezi kar mahoma jamejo pljuvati na roke, kadar jim kdo omeni Križarje.

Za Ríemanjce moljjo. — G. župnik Šime Defar nam je poslal potom ljubljanskega obrambnega društva to-le: V smislu § 19. tisk. zak. zahtevam, da sprejmete z ozirom na notico: „Za Ríemanjce moljjo“ nastopni stvarni popravek: Ni res, da duhovnik v Dekanih z verniki v cerkvi moli za Ríemanjce, da bi jih Bog spreobrnil ter bi se povrnili nazaj v naročje katoliške cerkve; res je pa, da duhovnik v Dekanih z verniki v cerkvi moli le za potrebe skupne katoliške cerkve in za svoje domače potrebe. Dekani, 18. Apr. 1903. M. Šime Defar, župnik.

Opomba uredništva: G. župnik pravi, da moli z verniki le za potrebe skupne katoliške cerkve. Kaj pa, ako bi bili v tej skupnosti obseženi tudi — Ríemanjci?! Kaj pravite na to, g. župnik!

Dogodki v Ríemanjih. — „Piccolo“ priobčuje nastopno brzovjavo z Dunaja:

„Grško katoliški skof v Križevcih na Hrvaškem, dr. Drohobecki, pride te dni na Dunaj na posvetovanje s papeževim nuncijem in ministrom za bogočastje o prestopu ríemanjske občine v Istri v grško-vstóčni obred (v pravoslavlje?) Ako bi prizadevanja škofova na Dunaju ostala brezpešna, obrne se isti naravnost do papeža z namenom, da se občina Ríemanjska ohrani katoliški veri“.

Mi nismo obveščeni, kaj je na stvari. Ali po dosedanjih skušnjah vemo, da imajo naši mladi reformatorji dobrih zvez z nekimi osebami na apostolski nuncijaturi na Dunaju in da te osebe ne služijo po svoji stanovski dolžnosti interesom katoliške cerkve. Tako si je tolmačiti ta telegram v „Piccolo“, ki je prišel gotovo preko nedelikatnih rok italijanskih svečnikov v roke židovskih irredentistov, da ga izrabijo proti slovanskim katoliškim vernikom.

O tej priliki naj omenimo še par besed na naslov onih, ki so uničili katoliško cerkveno občino v Ríemanjih. Ti gospodje so se mogli osvedočiti, da nimajo pred seboj nemških knedlov, niti italijanskih polentarjev, ampak da imajo pred seboj zrele in trezne ljudi. Zato naj odložijo že enkrat onega birokratskega simelna, naj prenehajo s svojim neiskrenim postopanjem, ki je v tem, da obljublajo eno, a v glavi imajo drugo.

„Ed.“

Dela na bohlnjski železnici. — Poudbe, ki so dosle glede razpisanih del na bohlnjski železnici na 29. od Podbrže do Gorice, so bile odprte 29. pr. m. pri železniskem zgradbenem ravnateljstvu na Dunaju po posebni komisiji, kateri je predsedoval sekijski načelnik Wurmb. Odločbe, katere se sprejmejo, se izvršijo do 20. t. m.

Neki tukajšnji laški list pripoveduje, da je med ponudniki mnogo Lahov (menda iz kraljestva!), za katere so posredovale tukajšnje vplivne osebe. Kakor se sprejmejo ponudbe, se začne nemudoma z delom. Slovanski delavci naj se požurijo torej, da pridejo do kakega zasluzka na tej železnici, pa tudi naj bi se naši ljudje pobrigali za raz-

pečavanje raznih jedilnih rečij in pijac, ker tega bo potreba v obilici.

Zborovanje zidarjev. — V sredo so zborovali v hotelu „Central“ zidarji-delavci in mojstri. Delavci so zahtevali povišanje plačila za 20% ter znižanje delavnika od 10^{1/2} ur na 9. Gospodarji so privolili v povišanje plačila, niso se pa udali zahtevi po znižanju delavnika. Delavci so na to sklenili, da sprejmejo za sedaj od mojstrov dovoljeno povišanje plačila ter ne bodo štrajkali, marveč počakajo ugodnejše prilike za to; kedar bo dosti dela, takrat si hočejo s štrajkom izbojevati tudi 9 urni delavnik!!

Narodno slavlje v Ajdovščini-Šturju.

— Zmagovito se vije slovenska trobojnica v tržaški okolici. Z veseljem pozdravlja slovenski narod junško strážo Slovanstva ob Adriji. Ne da se utajiti, da so k tako sijajni zmagi poleg voditeljev največ pripomogla narodna društva tržaška in okoličanska. Radostnega srca pričakujejo torej Vipavci dneva, ki dovede v njih sredo za slovensko idejo prezasluzno pevsko društvo „Kolo“, kakor tudi druga slovenska društva tržaška. Bliskoma se je raznesla ta vest v sleherno vas vipavske doline, in od vseh strani se čujejo bodrilni kliči: „Vstvarite nam narodni praznik!“ In binkostna nedelja bo ta praznik. To se da pa doseči jedino le, ako se udeleži tega slavlja kar največ narodnih društev. Obručamo se torej do teh z iskreno prošnjo, da nas z udeležbo razvesele in ob enem tako dokažejo svojo ljubezen in svoje spostovanje do neustrašenih narodnih pionirjev tržaških.

Zajedno naprosamo vsa slavna društva, da nam blagovole prijaviti svojo udeležbo vsaj do 12. maja 1903.

Prijavi naj se naslavljaajo: „Veselični odsek“ v Ajdovščini.

Ajdovsko-šturska narodna društva.

Električna razsvetljava. — Dela za električno razsvetljava po mestu, kandelabri in drugo, je skoro gotovo; sedaj se čaka le še na popolno dogradbo poslopja. To pa bo baje tudi gotovo tje sredi meseca maja, tako da pridemo potem v kratkem do električne razsvetljava po mestu.

Most čez Sočo pri Barki bo v kratkem popolnoma izgotovljen. Poti za pešce ob strani mosta bosta izvršeni tekom kakih 14 dni, tako da do konca meseca maja bo most odprt promet. Sedaj je prišel v Gorico inženir Hafner iz ministerstva ogledat si most pred izročitvijo prometu.

Otrok umrl vsled opeklin. — 3-letni otrok Lutmanov z Vogerskega je bil prišel preblizu ognja ter se je opekel in vsled opeklin umrl po 14 dneh. Komisija je konstatovala na tamkajšnjem pokopališču, da je otrok umrl res le vsled opeklin. Pazite na otroke! Takih smrtij vsled opeklin je čudovito dosti!

Iz Prvačine se nam piše: Tukajšnja godba je začela dobro napredovati. Naročila si je kapelnika iz Gorice v osebi g. Höniga,

Jagjenka na to vzdihne ter reče:

Mladeniču se godi na svetu vedno bolje, nego deklci. Na primer ti pojdeš na vojno, takisto kakor Zbišek in Matija, mi pa ostanemo v Spihovem.

Kako naj bi bilo drugače, gospodičina? Vi ostanete tukaj in boste popolnoma varni. Jurandovo ime je Nemcem še sedaj strašno, kar sem sam videl v Sčitnem. Takoj jih je prevzel strah in trepet, ko so izvedeli, da se nahaja ondí.

To vemo, da semkaj ne pridejo, ker jim to brani močvirje in stari Tolim, samo, da nam bo tu težavno sedeti brez novic.

Ako se kaj pripeti, hočem vam to takoj sporočiti. Jaz vem, da sta se še pred nami napotila tjakaj dva mladeniča, katerima Tolim ni mogel tega zabraniti, ker sta to plemiča iz Lekavice. Sedaj pojmeta zopet z menoj, in ako bo treba, pošljem vam kakega z novicami.

Bog ti povrni! Vedela sem, da si jako pameten v vsakem slučaju, za to pa ti tudi hočem biti za to ljubav hvaležna do smrti.

Na to poklekne Čeh na jedno koleno in reče:

Doslej mi še niste storili nič žalega, marveč sem sprejemal od Vas le dobrote. Vitez Zih me je zajel pri Boleslavcih še v detinskih letih ter mi je brez odkupnine ponudil svobodo, toda meni je služba pri vas bila ljubša nego svoboda. Bog daj, da bi mogel prelití, moja gospa, za vas svojo kri!

*Bog te spremljaj in čuvaj! mu odvrne Jagjenka ter mu poda roko.

Teda on se je pripognil k njenim nogam ter jih poljubil, da jej s tem izkaže večjo čast; potem pa dvigne glavo ter reče ponižno in plaho:

(Dalje pride.)

koji kaže, da je v resnici strokovnjak v svojem delu. Dalje si je dala napraviti popolno novo obleko. Priporoča se torej slavnim društvom bodisi gledé programov kakor tudi gledé plesov; dalje se priporoča mladeničem iz goriške okolice ali tudi izven okolice; posebno mladeničem, kojim naj bude zapisano na čelu: „Svoji k svojim“, da ne bomo čuli le: „Pa ga mostro di scavo“!

Prvi nastop te godbe boče dne 10. maja ob priliki, ko napravi tukajšno telovadno društvo „Prvaški Sokol“ veselico. Torej na svidenje isto nedeljo v Privacini. Na zdar!

Im Prvaštvo se nam piše: Vinarsko in sadjarsko društvo je sklenilo v svoji seji dne 26. pr. m., da priredi razstavo črešenj in vina v mesecu maju. Natančni podatki se naznanijo pravčasno.

Furlanski konj, namenjen za cirkus. — Neki Ivan Zalateo pri Ronkah je imel konja, o katerem se je dalo reči le se to, da pogine v kratkem času. Zalateo pa bi bil vendar-le rad se zaaluzil kake goldinarke s konjičkom, zategadel je prišel v Gorico ponuditi cirkusu, ki se je tukaj mudil, svojo živalico. Z impresarjem sta se zmenila, naj pripelje konja na dan pred odhodom cirkusa iz Gorice, in zanj dobi 12 kronic. Ko se je blizal ta dan, je pognal Furlan konjička iz hleva proti Gorici. Ali žival ni imela več moči za hojo, moral jo je naložiti na voz. Tako je pripeljal konjička srečno v Gorico, ga vložil v hlev, tam pa je notri živalica crknila. To pa Zalateo ni bil všeč, ali vendar je bil se tega mnenja, da dobi zanj kaj denarja. Tekel je v cirkus ter zahteval, naj mu plačajo konjička, katerega je pokazal prejšnji dan.

Tega pa niso hoteli storiti, marveč so zahtevali, naj ga pripelje v cirkus. Na to seveda je povedal, da je že poginil. Zalateo je letal potem okoli policije in sodnije, da bi dobil denar za živalico, pa vse je bilo zaveda zaman. Stroške pa je imel lepe za zagrebanje živali in za pot od doma ter za bivanje z Gorici.

Aretirani so nekega Franca Škabarja s Krasa; je kovač ter star 28 let. Lezal je na leh v ulici Zorutti ter klical in vpil in pripovedoval ljudem, da je bil v bolnišnici, da so ga operirali ter da se ne more ganiti. Čez čas je prišel tje redar, ki ga je spravil na noge ter pospremil v bolnišnico, kjer se je pa pokazalo, da ga ni bilo nikdar tam ter da je zdrav kakor riba. Na to ga je oddal redar v zapore. Bil je že večkrat kaznovan v Trstu.

Krasno in imenitno letovišče. Postaja juž. železnice: Poličane, oddal. 6 ur od Dunaja. Letna doba: maj — september.

Zdravilni kraj

Rogatec-Slatina

„Biser zelene Štajerske!“

Vrelec: „Tempele“ in „Styria“ vrelec sta onim v Karlovih in Marijinih varih najso rodnejša. Zdravilne proti: žlednim, žrevesnim, jetrnim in ledvičnim boleznim; proti: kataru sopilnih organov; sladorni scalni driski, žolčnim kamnom, bolečinam v mešterstvu od kar obstoji. — 3 velike kopalni za gorko, mrzlo in mineralno kopaljo. Zdravljenje z mlekom, s srotko in kefirmom. Najzbranejši kopalški orkester. Sportne igre. Raznovrstno družabno življenje. Brošure in prospekte daje

Vodstvo.

Razgled po svetu.

Državni zbor. — (Dalje.) Posl. Klie-man in Schöpfer sta utemeljevala nujnost svojih predlogov, da je v interesu poljedelstva, da se odpovedo trgovinske pogodbe s Srbijo in preprečiti je treba vse, da se ne zmanjša izvoz živine v Nemčijo. Posl. Lecher in Ellenbogen sta govorila proti odpovedi. Ministerski predsednik Körber je izjavil na to, da je proti temu, da bi se odpovedala sedaj trgovinska pogodba s Srbijo; prej je treba določiti nove trgovinske pogodbe z drugimi državami, ker te bodo vplivale gotovo na bodočo trgovinsko-politični kurz. Pozneje se bo sklepalo tudi o novi trgovinski pogodbi s Srbijo. Prihodnja seja se je potem določila za včerajšnji dan. Socijalni demokratje in Vsenemci so protestirali proti temu, da se hoče postaviti na dnevni red te seje razprava o spremembi zborničnega poslovnika ter zapostaviti druge važnejše reči; pretili so celo z obstrukcijo. Vsled tega pride prej na vrsto še točka o predlogih glede podržavljenja železnice in o odpravi § 14.

Dr. Tavčar s tovariši je vložil v seji v torek obširno interpelacijo zastran klerikalne gospodarske organizacije na Kranjskem. Dr. Strausky je stavil nujni predlog v zadevi nadškofa Kohna.

Položaj na Ogerskem. — Madjari so zabredli s svojim parlamentarnim vozom v mlako, iz katere se vzdignejo kdo ve kaki. Z dnem 29. pr. m. je nehala na Ogerskem veljavnost parlamentarno dovoljenega proračunskega provizorija, to je: vlada nima od 30. apr. naprej od parlamenta dovoljenih sredstev, potrebnih za upravo države, za pokrivanje nje potreb. Avstrijska vlada ima za slučaje take stiske znani § 14. Ona izdaja sicer in trosi brez parlamentarnega dovoljenja, ali ne krši s tem ustave. Kajti § 14. je sestaven del iste ustave. Ustava sama daje vladi pravico, da v posebnih slučajih trosi brez dovoljenja od strani parlamenta. V takih slučajih se avstrijska vlada izogiblje pravici parlamenta, ali ne krši — vsaj formalno ne — ustave. — Drugače je stvar na Ogerskem. Z dnem 29. pr. m. je nehala veljavnost parlamentarno dovoljenega začasnega proračuna in z dnem 1. maja stoji vlada tu takorekoč s prazno roko, ker opozicija absolutno neče pripustiti, in se hoče upirati s skrajnimi sredstvi proti temu, da bi parlament dovolil nadaljen začasni proračun. Z druge strani pa zopet vlada neče kapitulirati pred opozicijo. Za ta čas si pa mora sama preskrbeti, česar ne more dobiti od parlamenta. Ker pa ustava na Ogerskem ne pozna določila, kakor ga ima avstrijska ustava v § 14, je nastopil tako imenovano ex lex stanje — stanje izven zakona! Od sedaj naprej bo torej uprava države ne le brez podlage v parlamentu, ampak tudi brez podlage v ustavi. Ne more se vedeti, kako dolgo bo trajalo to. Končni izid tega konflikta, te krize, je zavisen od okolnosti, kdo

bo mogel dalje vztrajati: ali vlada ali opozicija. Verjetneje je, da zmaga vlada, ako jej ostane zvesta in trdna vsa večina.

Slovensko povski društvo v Trstu priredi dne 17. t. m. veliki koncert v gledališču „Venice“.

Volkla nesreča na Katinari. — V torek popoldne se je na katinarski cesti dogodila velika nesreča. Voznik Ivan L. se je s svojim vozom peljal iz Trsta mimo Lovca na Katinaro. Pri Lovcu pa ga je nekaj dečkov naprosilo, da jim dovoli popeljati se z njim do Katinare. Dečki so na to s privoljenjem voznika seli na voz, a ko je isti dospel blizo šole na Katinari, je eden dečkov, 7-letni Angelj Bentič od Lovca, skočil na tla in padel tako nesrečno, da mu je slo kolo preko glave. Dečka so odnesli na bližnjo postajo finančnih stražnikov, odkjer so telefonirali po zdravniško pomoč. Bentič pa je umrl, se predno je dospel tja zdravnik.

Angleški kralj v Rimu. — Na gala-obedu je napil laski kralj angleškemu, rekoč, da je bila Anglija v dobrih in slabih časih vselej prijazna Italiji. Nadeja se, da to vzajemno prijateljstvo bo trajalo tudi v prihodnje. Angleški kralj je odgovoril, da: midva oba ljubiva svobodo in svobodne naprave in s takimi velikimi cilji pred očmi smo hodili skupno po poti civilizacije ter se trudili za vzdržanje splošnega miru. Gotovi smo, da bomo vselej združeni za svobodo in civilizacijo v splošni blagor in razvoj vseh narodov.

V sredo je bil v avdijenci pri papežu, in sicer ob 4. pop. Zapustil je Vatikan ob 5. Pri avdijenci ni bil navzoč nikdo drugi, marveč sta bila papež in kralj sama.

Društvo „Zvezda“ na Dunaju priredi v nedeljo 3. maja v dvorani „Wiener Ressource“ zabavni večer. Začetek ob šestih zvečer. Vspored bogat. Društveni odbor uljudno naznanja, da napravi „Zvezda“ letos té-le izlete: 1. v nedeljo 7. junija, z južno železnico v Marija Enzersdorf. 2. v nedeljo 5. julija, s Fran Josipovo železnico na Buchberg pri Klosterneuburgu. 3. v nedeljo 2. avgusta, z zahodno železnico v Irenenthal.

Kongres slavistov v Petrogradu. — „Svét“ javlja, da je oddelek za rusko literaturo na petrograjski akademiji sklenil sklicati v Petrograd kongres poznavateljev slovenske zgodovine in filologije. Namen kongresu bo posvetovanje o važnih vprašanjih slavistike. Program sestavijo ruski učenjaki te dni. Predlog profesorja Goerza iz Bonna, da bi se namerjana slovenska enciklopedija izdala v nemškem jeziku, je bil odklonjen z vsemi proti dvema glasoma. Kongres se je izrekel za izdanje v ruskem jeziku. Prispevki ptujih učenjakov se izdajo kakor brošure tudi v izvirnem jeziku.

Dogodki na Hrvaškem. — Na Hrvaškem vre, in bati se je vsaki čas, da izbruhne kaj hudega na dan. Madjarski sistem je tlačil in dušil toliko časa Hrvatse, da je vskipelo, in sedaj je ogorčena cela Hrvaška,

povsodi se vršijo demonstracije proti madjarstvu in proti predstaviteljem istega. Te dni so dijaki v Zagrebu s silo sneli iz nekoga izložnega okna slike Khuena, iztaknili iz istih oči ter potem bana obesili! Na kolodvoru so obmetali njegove vozove s kamenjem. V Karlovcu je demonstriralo te dni na tisoče ljudi proti madjarskim napisom na drž. železnici. Izgredi so bili v Križevcih, Božjakovini itd., skratka po celi Hrvatski vre, vlada pa nima drugega posla pri tem nego da tira ljudi v zapore ter jih obsoja.

Francija. — Med drugimi redovniki so se morali spraviti iz samostanov tudi Kartuzijanci. Ali ti može se nizakor nečejo pokoriti postavi, marveč hočejo ostati tam, kjer so bili doslej, ter hujskajo ljudstvo proti oblastim. Poslali pa so 2 eskadrona dragoncev, ki imajo služiti za asistenco pri izgonu Kartuzijancev. Bali so se, da se kaj zgodi, ker so ti menihi strašno nahujskali ljudstvo.

Kartuzijance so izgnali. Zgodilo se ni nič. Odpreti so morali s silo 6 vrat, predno so prišli do njih; zbrani so bili v kapeli. Prihitelo je bilo mnogo ljudstva iz okolice, ki je kričalo. Slišno je tudi drugodi po drugih samostanih.

Balkan. — V Solunu so z dinamitom razgnali v zrak filijalko otomanske banke. Posloplje je uničeno. V mestu je zavladal velik strah. Ob jednom se je zgodilo na več krajih v mestu kakih 50 eksplozij z dinamitom. Mnogo je ranjenih in mrtvih. Kot krivce dolžijo Bolgare. Aretiranih je nad 50 oseb.

Angleški proračun za leto 1903/4. izkazuje 143,954.000 funtov str. izdatkov in 154,770.000 funtov str. dohodkov, potemtakem preostanka 10,816.000 funtov str. Vsled tega se zniža dohodninski davek za 8 1/2 milijona funtov str., dočim se carina na rž. popolnoma opusti, kar znaša zopet odpadka 2 milijona funtov str. Vojni stroški za Južno Afriko in Kitajsko znašajo 212 milijonov funtov str. Narodni dolg znaša 770,778.000 funtov str. Za prihodnja leta se obeta znatno znižanje stroškov za armado.

V spomin Dezidera Szilagyija. — Minister Darayi je osnoval na erarskih posestvih v Apalínu, Priglevici in Sonti kolonije ter jih združil v samostojno občino. Osnoval je 260 naselbinskih rodbin ter podaril vsaki 20 oralov zemlje in potrebni les za stavbe. Razun tega je dozdana občinska hiša, župnikovo in učiteljsko stanovanje. Cela kolonija šteje 1112 prebivalcev. Ker pa občina še nima imena, dogovoril se je ustanovitelj z ministerskim predsednikom Szellom, naj se krsti občina po ustanovnikovem prijatelju, bivšem ministru Szilagyiju.

Podpisani priporoča slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi, svojo

prodajalnico jestvin.

V zalogi ima kave vseh vrst, različne moke iz Majdičevega mlina v Kranju, nadalje ima tudi raznovrstne pijače, n. pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goružice (Semf), Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodovo milo ter drugo v to stroko spadajoče blago. Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Kutin,

trgovec v Semeniški ulici št. 1

v lastni hiši, kjer je »Trgovska obrtna zadruga«

Zapiski mladega potnika.

Piše B. V.
(Dalje.)

V onih urah, ko hodimo po pompejskih ulicah, nam postaja vedno bolj jasno, kaj loči modernega človeka od antičnega. Kristijanstvo je bilo oni činitelj, ki nas je preobrazil. Moderna družba stoji višje v splošnem oziru nego Grki in Rimljani. Ako pa ne bi bilo krščanstva, bi bili na vsak način stari inferiorni. Azurno nebo, prozorni, jasni zrak, južno podnebje in solnce so bili važni činitelji, da se je antična družba tako visoko vzpela v želji in težnji po čistem umetniškem užitku in v kopnjenju po oni prelesti in krasoti, katera je oslajala življenje vsakemu antičnemu človeku. Srednjeveška askeza je hotela ugonobiti to hlastanje po lepoti, ali tega večnega kopnjenja ni bilo mogoče in ne bode mogoče iztrgati iz človeške duše. Preporod je bil zopet mogočna reakcija proti askezi. Odslej ste dve struji merodajni: krščanska ali boljše srednjeveška in poganska. Človeška duša je razcepjena v dva dela, pogan se bori proti kristijanu. Ali je pa to nasprotje nepremostljivo? Ako se oddaljujemo od srednjeveškega asketičnega, meniškega ideala in se približujemo Kristu Galilejcu, čutili bodemo, da lahko čitamo Homerja in evangelij, ne da bi si imeli kaj očitati. Krščansko svetovno naziranje in ono pogansko kakega Platona se lahko spajati. Taka sprojitev je lahko spasonosna. Čistejša krščanska etika ne izključuje onega klasičnega kopnjenja po lepoti in zmernem užitku.

To jasno prozorno ozračje, ki tako blagodejno vpliva dušo, to južno solnce in vsa ta harmonija, ki je obda antičnega človeka, je uplivala na vse antične genije. Ko hodimo po ulicah mesteca Pompeji, prepričamo se o globoki resničnosti Herderjevega izreka: »Kar mi zamotano govorimo in zinedeno mislimo, to razdeležo Grki jasno in bistro, kratak stavek in priprosta izkušnja izraža več kot

naše najzmedenejše dedukcije.« Poglejmo si antičen kip in antično sliko, in čutili bodemo isto. Vstopimo v antično hišo in videli bodemo, da je vse priprosto, prav nič preobloženo, ampak da je vse v nekem čudovitem skladu s celotnim razpoloženjem in mišljenjem antičnega človeka. Vse je jasno in bistro kakor celo ozračje. Arhitravi med stebri se določno in ostro odbijajo. Tako je tudi Grk mislil in čutil, njegove misli in čuti niso bili zmedeni kakor gotske fiale in okraski na božjih hramih na severu, antično stolporedje je odgovarjalo njegovi notranjščini.

Moderna kultura teži proti severu, v megli in gostem ozračju se dosti bolje počuti, nego na jugu. Milijone delavcev se mora potikati po delavnicah, katere nimajo, kakor fullonica, stebrišča in fresk na steni. Ali naj res obupamo in dvomimo, da bi dosegli široki sloji ono estetično izobrazbo, katera jim do sedaj manjka. Stara družba ni poznala stroja in ravno stroj je poklican, da reši človeka suženjstva in robotanja. Prišel boče dan, ko bode stroj vse ono izvrševal, kar izvršuje zedaj še nebroj človeških rok. Človek ne bode več težko delal kot danes, ker bode stroj nadomestoval človeško roko, in človeška družba bode podobna aristokratski antični družbi, katera se ni ukvarjala z delom. To leži seveda v bodočnosti, ali kdo jamči, da se to ne izpolni po socijalnih bojih in prevratih?

Potovanje v Brindizi.

Vožnja po železnici v Brindizi traje od jutra do večera. Vozim se v tretjem razredu. Moji sopotniki so železnični uradnik, bogat kmet z dežele v narodni noši s svojo ženo in ubog koloni, ki pride iz napuljske bolnišnice. Okoli Nocere, katera spominja na punske vojne, je videti nekoliko tovarniških dimnikov, lepi so gaji naranč in skrbno obdelana polja. Salerno leži divno ob zalivu, kakor si ga nisem nikdar predstavljaj. Od Salerna naprej je bila pokrajina vedno bolj pusta; zemlja je kraškega značaja. Imel sem dovolj prilike opazovati apulsko narodno nošo. Kmet nosi črno-

zametaste tesne hlače, rujave, dolge, zavihane nogavice, plav pas in dolgo pipo v ustih. Kmetica pa nosi črn predpasnik in kavorujav plašč, v katerega si zavije celo glavo, da so skoro le nos in oči proste; na prsih ima križem vezano lepo pisano ruto. Opoldne smo bili v Potenzi, kjer sta vstopila dva mlada Apuljca, ki sta govorila naravnost nerazumljivo narečje, književnega jezika se pa menda nameroma nista posluževala, ali ga sploh ne poznata. Uprav neznanje se razlike med našimi slovenskimi narečji, ako primerjamo dialekt Rimljana z dialektom Napuljčana ali Apuljca in ako uvažujemo, kako blizu je Rimljan Napuljčanu ali Apuljcu. Ogromne daljave ločijo Jugoslovane od severnih in vzhodnih Slovanov, v kljub temu pa gotovo mnogo lažje razume Srb Rusa, kot Rimljan Napuljčana. Ednemu teh mladih ljudi je bil ukraden klobuk med potjo. Hudoval se je ednomer nad to nepriliko, kakoršna ni v teh krajih nič redkega; dolgi črni kodri so mu padali na čelo. Ko sem zagledal jonsko morje blizu Tarenta, ki se vidi od daleč kot velik kup razvalin, čutil sem, da sem v veliki Grčiji. Vstopil je v kupé star učitelj godbe s svojimi gosti. Teh njegovih oči ne pozabim nikdar. Tako motno in voden, sanjavo in trudno so se lesketale, kakor bi bile izginile iz duše tega človeka vse nadeje in želje, vse kopnjenje in veselje k delu in življenju. Zdelo se mi je, da vidim v njih vso dekadenco italskega plemena. Zvečer sem bil že ob Adriji v starem Brundiziju. Vzkliknil sem s Horacijem: »Brundisium finis chartae viaeque est.«

»Stara pošta« je tipična za gostilne v italijanskih provincijalnih mestih in povsem podobna oni v Jakinu, kjer sem prenočil prvo noč v Italiji: isti veliki mostovž, kamnite in precej strme stopnice ob glavnem zidu poslopja, kameniti tlak v sobah, balkoni in širna jedilnica, kjer sameva zgovoren »cameriere« in čaka ob času obeda in večerje na redke goste ter se začne takoj po domače pogovarjati z njimi. Ta gostilna ima pa še nekaj posebnega, in

Svila za neveste od 60 kr. do gl. 11-35 v vseh barvah. Franko in carine prosto na dom. Bogata uzorna zbirka z obratno pošto. Tovarna svila Henneberg v Curihu. (3)

Anton Potatzky v Corici.

Na sredl Raštelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupovališče nirsberškega in drobnega blaga ter tkanin, proje in nitij.

POTREBŠČINE

za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE

za krojače in čevljarje.

Svetinjice. — Rožni venci. — Mašne knjžice.

Šišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce pejmih in trgovih ter na deželi. 2 35-8

Vabilo

k rednemu občnemu zboru

»Hranilnice in posojilnice« v Cerknem, reg. zadruga z neomejeno zavezo, koji se boče vršil v nedeljo dne 10. maja 1903 ob 2. uri popoldne v prostorih g. And. Kobala.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva;
2. Odobrenje letnega računa za l. 1902;
3. Sklepanje o porabi čistega dobička;
4. Volitev načelstva in nadzorstva;
5. Slučajnosti.

K obilni udeležbi uljudno vabi vse ude

Načelstvo.

E. LEBHERZ

Gorica

tovarna užigalice

priporoča prebivalcem Primorskega svoje izdelke raznih vrst, posebno izvrstne in zanesljive užigalice

Apollo

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica. Zlasti je ugodno zavarovanje na doživetje in smrt z zmanjšujočimi se vplačili.

Vsak član ima po preteku petih let pravico do dividende.

Anton Pečenko

Vrta ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8

priporoča

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih,

briskih, dalmatinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi užitne. **Cene zmerne. Postrežba poštena.**

Zahtevajte

moj ilustrirani cenik z več kakor 500 podobami od ur, zlatih, srebrnih in muzikalnih predmetov, katerega pošilja zastoj in poštnine prosto

Hanns Konrad,

tvornica ur in eksportna hiša Most št. 249. — (Česko).

Mizarska zadruga v Gorici (Solkan)

Naznanja slavnemu občinstvu, gospodom trgovcem in založnikom pohlštva, da ima

veliko zalogo

veliko zalogo

izgotovljenega pohlštva vseh slogov

v Solkanu pri Gorici.

v Solkanu pri Gorici.

Naznanjamo, da smo prevzeli dosedanje trgovino pohlštva tvrčke Ant. Černigoja v Trstu, Via Piazza vecchia št. 1, katero bodemo vodili pod enakim imenom.

Kar ni v zalogi, se izvrši točno po naročilu v najkrajšem času.

Cene zmerne.

Delo je lično ter dobro osušeno.

LINIMENT. CAPSICI COMPOS.

iz Richterjeve lekarne v Pragi

pripoznano kot izvrstno bol ublažujoče mazilo; za ceno 80 h, kron 1-40 in 2 kroni se dobi po vseh lekarnah. Naj se zahteva to splošno priljubljeno domače zdravilno sredstvo vedno le v orig. steklenicah z našo zaščitno znamko s „SIDROM“ namreč, iz RICHTERJEVE lekarne in vzame kot originalni izdelek le tako steklenico, ki je prevedena s to zaščitno znamko.

Richterjeva lekarna „pri zlatem levu“

PRAGI, Elizabethgasse št. 5.

Dobi se v lekarni

„Fr Zvečičarje“ Robert Kastner, Tolmin.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi. Rezervni fond: 25,000,000 K. Izplačane odškodnine in kapitalije: 75,000,000 K. Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vsakozi slovensko-narodno upravo.

Vsa pojasnila doje:

Generalni zastop v Ljubljani, Čegar pisarne so v lastnej bančnej hiši Gospodskih ulicah šte. 12.

Zavaruje poslopja in promišlne proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Dovoljuje iz čistega dobička izdatno podpore v narodne in obnovenjske namene.

Dobi se povsod!

Schichtovo hranilno jedernato milo

z varstveno znamko

garantirano in prosto vseh škodljivih primes, izdatno in izvanredno milo za pranje.

Pri nakupu naj se pazi na ime „Schicht“ in na gornjo varstveno zn mko.

Zastop na debelo: Humbert Bozzini -- Gorica.

sicer teraso. Ravno pod teraso je glavni trg mesta z različnimi štanti, okoli katerih se gnete mnogo ljudstva, večinoma mornarji. Po dnevi je primeroma tiho tam, zvečer se pa razlega po trgu silen trušč, vik in smeh. Pri večerji mi je postavil natak pred kuvert mogočno steklenico ognjevitoga, črnega apulijskega vina. V celi prostorni, rdeče tapetovani sobani sem bil edini gost. To je pač gostilna stara kroja.

Naslednje jutro sem imel dovolj opravila, moral sem odposlati še nekoliko pisem v domovino, predno sem se vkrcal v Aleksandrijo, kajti pisma iz prekmorskih krajev rabijo navadno nekoliko tednov, predno dospjejo v Evropo. Hotel sem to opraviti po laški šegi v kavarni, ali komaj sem začel pisati, že so prežali urni »lustrascarpe« na vsak nepreviden mig mojih rok, že so stale beračice, berači in hromi dečki pred otvorjenimi vrati, dokler nisem, popivši svoj čaj, pobegnul. Neki mornar, ki je govoril vrlo lepo in prilizljivo italijanščino, se mi je ponudil, da bi me peljal h gradu Barbarose izven luke. Komaj sem se ga ubranil, moja gotovina se je namreč že precej skrčila. Opoldne sem si najel na pijaci fakina. Ker se jih je mnogo ponujalo, je obveljalo tudi tu narodnogospodarsko načelo, da cene padajo, čim večja je ponudba. Umazan fakin mi je nosil prtijago k Lojdovemu uradu, ki je pa bil še zaprt, obdan od fakinov, ki so se priplazili kakor miši iz vseh kotov, sem se posadil na svojo prtijago. Zabavno je bilo, šaliti se v gladko tekoči italijanščini s temi razcapanimi, prebrisanimi in navihanimi dečki, ki so bili vsi bistre glave in katerih edina želja je soldo. Za soldo bi prodal tak fakin svojo dušo, ako bi mogel, soldo mu je bog in za soldo stori vse, še celo umije se. Čitati ne zna nikdo izmed njih, pretežna večina ni bila v nikaki šoli, in je skoraj že prestara za šolski obisk. Prišel je mlad raznašalec časnikov, ki mi je ponujal svojo robo in ki mi je razlagal, kako životari ta uboga deca. Desetleten fakin v dolgi rujavi suknji, ki nova gotovo

ni bila njemu namenjena in prišla v njegovo posest, ko je bila že raztrgana in polna madežev, je prišepal h gruči svojih tovarišev, črn v živahnem prekanjenem obrazu, kakor da bi bil z ogljem namazan, s črnimi razgaljenimi močnimi prsi in pohabljeno nogo. Opiral se je na brglje, ali tako brkko, da je letal in skakal kakor da bi imel dve zdravi nogi. Silno smešno je pa bilo, ko se je začel pretepati s svojim tovarišem, mahajoč z brgljami po zraku, ker ga je isti zmerjal, da je bil že zaprt in da ima silno prostorne žepce. Ta prizor se je vršil ob morju, v ozadju so stale trgovske barke, katerih tovari so bili že izloženi in so ležali v bližini atletov, katera so merili tovariši z radovednimi pogledi. Šepavi deček je bil, kakor se mi je pravilo, že dostikrat kaznovan radi kradeža; oče je pijanec in lenuh, mati ni posebno krepotna; za dečka nikdo ne skrbi, prenočuje na prostem med tovari blizu bark, nepoboljšljiv tat je, ali država, pozabljajoča na svojo nalogo, dopušča, da ta deček pada vedno globokeje in globokeje, namesto da bi stvorila iz njega poštenega državljana s tem, da ga vzgoji v kaki poboljševalnici.

Na svetilniku pri vходу v luko, ki je od vseh strani izborno po dveh jezikih zavarovana pred vsakim vetrom, je bila razobešena črna zastava v znak, da se bliža avstrijska ladja. Po ednournem čakanju sem zagledal s salite della colonna, črno piko, ki se je vedno bolj povečala in bližala. Napeto sem gledal na morje, bil je to »Habsburg«, ki je skoro ponosno priplul v luko. Ko je bil parnik še precej oddaljen, sem spoznal očeta, ki je stal na palubi. Začel sem mahati s klobukom in palico, dokler se tudi oče ni odzval. Dolgo je trajalo, predno se je parobrod prisukal do obrežja, predno je bil most postavljen in predno je zdravstveni urad »sanità« dovolil, da sme vsakdo na barko in vsakdo z barke, kar se imenuje v italijanškem pomorskem jeziku »libera pratica«. Potem sem se pa takoj požuril na parnik. Na krovu je postalo sedaj vrlo živo; kolporterji so

prodajali najrazličnejše knjige, moj znanec je vsiljeval vsakemu svoje liste, fakini s prtijago so švigali sem ter tja, tovari so se pa izkladali. Ob štirih je bil v obednici čaj. Meni se je nakazal prostor blizu kapetana, ki je sedel na čelu mize. Na moji desni je bila ruska dama, soproga ruskega državnega dostojanstvenika, poleg kapitana meni nasproti neki general s svojo soprogo, mlad tovarnar iz južne Nemčije in uradnik velike dunajske tvrčke. Ladja je odplula iz luke.

Svež veter je pihal zvečer po krovu, morje je bilo sicer mirno, ali površina ni bila gladka in nebo pokrito povsem z oblaki in vendar sem čutil tam stoječ na nosu, kjer reže ladja vodo in meče belopenaste valove daleč po morskovi površini, ob mogočni verigi za sidro, da se bliža ladja — Grčiji. Po tej netlakani cesti je prišla vsa grška kultura v Rim. Morda samo tu, kjer je meja med Adrijo in jonskim morjem, in v Rimu samem, je mogoče tako prijetno sanjari o preteklih dobah, uničenih državah ter o socialnih in verskih sistemih. Blizu otoka Sherija ločila se me je želja čitati Homerja; zaprl sem se v kabino in začel sem z onim spevom, v katerem Homer pripoveduje, kako se loči Odisej od Fejakov in se vrne na brodu na Itako. Skoro me je premagal spanec.

Ko sem stopil drugo jutro še pred solničnim vzhodom na krov, sem čutil; da smo pod grškim nebom. Jasno so svetile zvezde na zapadu, ali nebo na vzhodu je bilo pretegnjeno z oblaki. Polagoma pa so se oblaki razgrinjali, začeli rumeneti, boje so se spreminjale v oranžno, po mnogih nijansah v žafranovo in škrlatasto barvo, in slednjic je začelo iz morja solnce samo in razlilo svoje zlate žarke po vsej širni morskovi gladini. Prikazal se je dolg in pust otok v mraku. Ni bilo mogoče spoznati, ali je kraškega značaja ali ne. Kratkobeseden, mrk in plečast mornar, ki je bil na ponočni straži pri krmilu, mi pravi, da je to otok Levkas. Na kraju dolgega poluostrva je stala Safina, odkoder je

Vsaki gospodinji

je čestitati, ki glede na zdravje, prihranek in dobri okus uporablja Kathreiner-Kneippovo sladno kavo.

Vljudna prošnja: Pri kupovanju ne zahtevajte samo »sladne kave«, ampak izrečno vselej — Kathreinerjevo — Kneippovo sladno kavo in odjemajte jo le v izvornih zavojih, kakršnega kaže ta podoba.

Gena zavoju 50 vinarjev.
vsebine 500 gramov.

Odlikovana krojaška delavnica

Ant. Krašič

krojaški mojster v Vrtni ulici št. 26.

Priporoča se slavnemu občinstvu v mestu in na deželi. Ima bogato zalogo vsakovrstnega blaga za vse letne čase in vsak stan. Gotove obleke lastnega izdelka kakor tudi površne suknje itd. Cené zmerne.

Ravnokar mi je dospelo sveže raznovrstno blago za nastopno pomladno sezono.

Izdelke iz lastnega blaga jamčim!

Dr. Viktor Gregorič,

dosedaj občinski zdravnik v Sevnici, naznanja, da se s prvim majnikom t. l. nastane v Sežani kot občinski in okrožni zdravnik v hiši poleg lekarne.

skočila grška pesnica v morje. Ta njen tragični konec so posnemali za njo v starem veku tudi drugi, ki so bili nesrečno zaljubljeni. Da so na predgorju tega otoka razvaline Apolonovega svetišča, ni bilo vsled mraka mogoče spoznati. Ko pa stopim čez kratko časa zopet na krov, je bilo morje temne in čiste boje, podobno boji črnega vina. Od otoka Levkas smo pluli proti Itaki. Poleg mene je molil srbski pop svojo jutranjo molitev. Neriton na severu otoka in Neion na južni strani sta bila zavita v bele oblake. Itaka ima mnogo zarezov, neki prelesten zaliv zdel se mi je kakor kaka slika Böcklina; ob obrežju je pobožna smaragdno-zelena trata, potem strmina, in na njej kak dom, skrit v zelenilu in obdan od košatih pinij ter gajj oljnk in cipres. Mnogo mlinov na veter je raztresenih po holmih. Zelenje, nizko grmičje in sploh vsa vegetacija se vedno bolj umika pustemu kamenju, čim bližji je vrh gorovja. Ona raza se pa gledalcu še bolj prikupi, ako vidi okrog kraški svet. Otok je gorat, sploh kakor ga popisuje Homer v svoji Odiseji, nepristopen za konje, ali pripraven za koze in krave, ki najdejo tam svojo krmo, tudi gozda ne manjka, in živino je mogoče napojiti pri studenih, kjer nikdar ne usahne voda. Ko je obiskal Telemah Menelaja v Šparti, podaril mu je kraj tri konje in lepo izdelan voz. Telemah mu je pa rekel: »Konjev ne peljem s seboj na Itako, tu Ti jih pustim, da se z njimi ponašaš; Ti si gospod nad široko ravan, kjer raste mnogo lotoza, krme, pšenice, pira in ječmena, na Itaki pa ni širokih cest in pašnikov«. Ko sem čital obednem Homerjev popis in gledal formacijo otoka, zasvetilo se mi je v glavi in prepričal sem se, da je Homer prvi in največji realist svetovne književnosti. V luki Forkinos, katero varujeta dva jezika, so zapustili Fejaki Odiseja. Odnegli so pa prej spečega trpina iz barke v jamo in položili tudi darove tja. Ko se je pa Odisej zbudil, preštel je najprej krane trinoge, kotle, zlate vezenine in lepa oblačila, da bi se prepričal, ali mu niso morda fejaški veslači kaj odnesli. On je

še celo dvomil o poštenosti onih, ki so ga gostoljubno sprejeli, on je bil previden: kot lisjak, in ravno radi tega je on heroj Grkov, ki niso bili samo narod, ki ni mogel ekzistovati brez umetnosti in poezije, temveč tudi hladno preračunajoč in svojo korist varujoč narod. Na desni se je prikazalo nizko in bolj valovito gorovje Homerjevega otoka Samosa. Tudi ta otok je spadal h kraljestvu Odiseja. Homer poroča, da je kamenit, ali dandanes je otok prav skrbno obdelan, ob obronkih morajo biti veliki vinogradi in nasadi maslin. Daleč proti vzhodu se vidijo v meglenih, nedolčnih konturah etolske gore. Ko pluje ladja blizu poslednjega rta Itake in se umakne senci, ki jo meče gora na morje tam blizu studenca Aretuze, kjer so se pasle črede Eumaja, se je zabliščalo izza gore, ki je bila pokrita s smaragdno-zeleno trato, zlato grško solnce je pozlatilo morskovo površino, ki se je kodrala v pravilne kolobarje. Po zajuterku sem sedel v platnen skladni stol na mesto, kjer sem ostal sam in me ni nikdo motil. Nikdar se nisem nahajal v tako svežem, harmoničnem duševnem razpoloženju kakor tukaj na krovu ladje na jonskem morju v jutro, imajoč pred očmi gozdnati Cakintos, nad katerim je tudi vladal Odisej in ki je v Odiseji tolikokrat omenjen. Neka nepopisna svežost, duševno ravnotežje, neka trdna volja in veselje k življenju se loti človeka pod grškim nebom. Nikdar še nisem Homerja tako do dobro razumel, nikdar še ni bilo vse, kar popisuje, tako jasno, nikdar mi niso nudili božanski stih Homerja toliko užitka, kakor tu na grškem morju.

Stopil sem na oni prostor, kjer imajo potovalci tretjega razreda svoja ležišča. Tam je bil Arabec temne polti in nizke postave s fesom na glavi, in na ladjinih vrveh sta se nastanila dva Črnogorca, ki sta bila prej natakarka v Baru, in mornar iz Boke, s katerim sem se že seznanil, predno je parnik došel v Brindizi. Pop iz kraljevine, ki spi na bosenskih čilimih na pokritem prostoru pod nosom broda, mi je kazal na promenadnem krovu svoje svete sličice, ikone. Dozde-

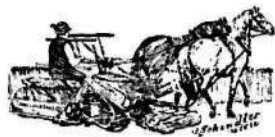
val sem se mu najbrž zaupanja vreden, in prosil me je, daj jih naj prodam potnikom prvega razreda, ker on potrebuje denar za nadaljno pot v Jeruzalem, kamor ga njegov samostan stropar petokrat pošlje. Ikone so bile precej zamazane, iz porcelana, razni svetniki so bili naslikani, slike so bile priproste, naivne in polne verskega duha, slikal jih je kak pravoslavni Giotto. Zahteval je za vsako štiri krone. Prodal sem jedno bavarskemu tovarnarju, kolinski duhovniki so pa odklonili iz same krščanske ljubezni; denar sem dal popu, ki je bil s svojim jugoslovanskim nosom, dolgo gosto belo brado prav čistiljiv; njegova ohlapna črna obleka je bila opasana z rdečim pasom, na glavi je imel ono pokrivalo pravoslav- nian popov, ki je podobno obrnjenemu cilindru brez krajcev.

Popoldne sem stal, ko je solnce tako toplo sijalo in morje imelo svežo vijoličasto bojo, na nosu, pristopil je pop in mi pravil s filozofičnim glasom: »Medju pravoslavni- mi i katolicima nema razlike, svi imadu jednog Boga, jedno nebo, jedno pravo, jedno more, a sve drugo so izu- mili popovi«.

Primikali smo se grškim obalom Elide in Arkadije. Bregovi so bili zaviti v fino kopreno mlečne boje, ali ta koprena se je vedno bolj raztajala, čim bližje smo bili, obrežje je postajalo prav dobro vidno in pogled je bil prav nikaven in ljubeč, vozili smo se mimo nekih najbrž srednje- veških razvalin. Vsi ti kraji imajo povsem značaj pokrajine v Hercegovini. Otok Sapienza smo pustili na desni. Ko je mrak legel po morju, je začelo biti nemirneje. Perpendiku- larno se je začela ladja sukati, ko je zvonec drugokrat vabil k dineju. Prisedli so vsi k mizi; skoro pa se je pričela po- javljati morska bolezen.

Po noči smo pluli mimo otoka Krita.

(Dalje pride.)

Ivan Schindler Dunaj III.1.

pošilja že veliko let dobro znane stroje vsake vrste za poljedelske in obrtne potrebe;

mline za sadje in grozdje, stiskalnice za sadje in grozdje, skropilnice, poljska orodja, stiskalnice za seno, mlatilnice, vilje, trijerje, čistilnice za žito, luščilnice za koruzo, slamoreznice, stroje za rezanje repe, mline za golanje, kotle za kuhanje klaje, sesalke za vodnjake in gnojnice, železne cevi, vodovode itd.

od sedaj vsakomur po zopet zdatne znižanih cenah;

ravno tako vse priprave za kletarstvo, medene pipe, sesalke za vino, gumijeve ploče, konopljene in gumijeve cevi, stroj za točenje piva, skrinje za led, stroje za sladoleđ, priprave za izdelovanje sodavode in penetih se vin, mline za dišavo, kavo itd., stroje za delanje klobas, tehtnice za živino, tehtnice na drog, steberske tehtnice, namizne tehtnice, decimalne tehtnice, železno pohištvo, železne blagajne, šivalne stroje vseh sestavov, orodja in stroje vsake vrste za ključavničarje, kovače, kleparje, sedlarje, pleskarje, itd. itd.

Vse pod dolgotnim jamstvom po najugodnejših plačilnih pogojih! Tudi na obroke.

Ceniki z več kot 400 slikami brezplačno in franko.

Dopisuje se tudi v slovenskem jeziku.

Prekupcem in agentom posebne prednosti!

Piše se naj naravnost:

Ivan Schindler, Dunaj III.1.

Erdbergstrasse 12.

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladčičar v Gorici na Kornu št. 8.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za birmance, torte i. t. d.

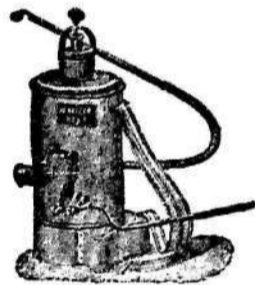
Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Na prodaj je,

lep, lahek, z usnjem pokrit, skoraj nov ko- leselj ali kales v Gorici Via Trieste 43.

Božjast.

Kdor trpi na božjasti, kréh in drugih nervoznih boleznih, naj zanteva kujžico o teh boleznih. Dobiva se zastoj in franko v Schwannu-Apoteke, Frank- fart a. M.

Vse stroje za poljedelstvo in vinorejo.

Brizgalnice za sadjno drevje

z mešalom za mešanico iz bakra in apna tako, da se naje- denkrat na dve cevi brizga,

brizgalnice (streljke) za sadjno drevje z

natanjko namenjeno petrolmešanico,

svetilnice na aceten da se ulove letoči hrošči,

hidravlične stiskalnice za vino,

stiskalnice za vino in ovočje s diferencialnim pritiskom,

stroje za drobljenje stiskalnice,

čisto nove mline za grozdje,

nove priprave proti peronospori in za žveplanje,

sesalke za vino, cevi za vino,

kakor tudi vse druge stroje za poljedelstvo kot

zbiralnice (trieure), mlatilnice, vitale (gepel) i. t. d.

razpošilja kot specialitate po najnižjih tovarniških cenah

Ig. Heller, Dunaj, II. Praterstrasse 49.

Cenilniki zastoj in franko.

Dopisuje se v vseh jezikih.

